

ספרי' — אוצר החסידים — ליונאוויטש

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ ז"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

ש"פ יתרו, ה'תש"ל

י"ל לש"פ יתרו, חיי שבט, ה'תשע"ה

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקווי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים וחמש לבריאה

שבעים שנה להסתלקות-הילולא של כ"ק הרלוי"צ ז"ל

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ יתרו, ח"י שבט הבעל"ט — הננו מוציאים לאור התוועדות ש"פ יתרו ה'תש"ל, הנחה בלתי מוגה.

*

בתור הוספה — מכתבים (תדפיס מ"אגרות-קודש", שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

י"ג שבט, ה'תשע"ה,
שבעים שנה להסתלקות-הילולא של כ"ק הרלוי"צ ז"ל
ברוקלין, נ.י.

©

Published and Copyright 2014 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • <http://www.lahak.org>

The Kehot Logo is a trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5775 • 2015

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס

The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

בס"ד. שיחת ש"פ יתרו, כ"ד שבט, מבה"ח אדר ראשון, ה'תש"ל.
בלתי מוגה
א. צוה לנגן ואמר מאמר ד"ה וידבר אלקים את כל הדברים האלה
לאמר.

* * *

ב. דובר בהתוועדות הקודמת¹ אודות מ"ש² "אנכי הוי' אלקיך",
שכיון ש"אנכי" דלא אתרמיז בשום אות וקוצא כלל³ הוא למעלה באין
ערוך משם הוי', הנה כדי שיומשך מ"אנכי" ל"הוי'" הוצרך להיות צמצום
גדול — ע"ד המבואר בספר המצוות להצ"צ (דרך מצוותיך)⁴ בפירוש דברי
רבינו הזקן בתניא פ"ב בהגהה, ש"א"ס ב"ה מרומם ומתנשא רוממות אין
קץ למעלה מעלה ממהות ובחי' חב"ד", ויש צורך ב"צמצומים רבים"
כדי שיוכל להיות הענין ד"הוא היודע והוא המדע כו"⁵.

ועד"ז כדי שיומשך מ"הוי'" ל"אלקיך" — אלקים לשון רבים,⁶
ו"אלקיך" שנעשה כחך וחיותך,⁷ ועד שמזה נעשה הגימטריא ד"הטבע"⁸
(אמנם גימטריא בלבד, אבל הגימטריא דשם אלקים), כדאיתא בספרים⁹
שזהו מלשון "טבעו (בארץ שערי)"¹⁰, היינו, שהאלקות הוא באופן של
טביעה, שאינו ניכר — יש צורך בכמה ירידות וצמצומים.

ועד"נ "אנכי הוי' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים":

כדי שלמטה יהי בגלוי לא רק כח הפועל בנפעל¹¹, עד שיורגש
ש"בדבר הוי' שמים נעשו"¹², אלא גם בחי' "אנכי" — הרי זה ע"י
היציאה מארץ מצרים,

(8) פרדס שי"ב פ"ב. ר"ח שער התשובה

פ"ו ד"ה והמרגיל (קכא, ב). של"ה פט, א.
קפט, א. שח, ב. שו"ת חכ"צ סי"ח. תניא
שעהיוה"א רפ"ו.

(9) ראה סה"מ תרע"ח ע' פח ואילך.
תרח"ץ ע' קסז ואילך. ועוד.

(10) איכה ב, ט.

(11) ראה תו"ח תצוה תפב, סע"א
(בהוצאה החדשה — ח"ב שכט, סע"א).
ובכ"מ.

(12) תהלים לג, ו.

(1)

(2) פרשתנו כ, ב.

(3) לקו"ת פינחס פ, סע"ב. וראה זח"ג יא,
א. רנז, ב.

(4) שרש מצות התפלה פכ"ח ואילך (קל,
ב ואילך).

(5) ראה רמב"ם הל' יסוה"ת פ"ב ה"י הל'
תשובה פ"ה ה"ה. ועוד.

(6) ראה פרש"י וירא כ, יג. וישלח לה, ז.

(7) ראה טושו"ע ואדה"ז או"ח ס"ה.

לקו"ת בלק עג, ג. פינחס שם, א. ובכ"מ.

— החל מהיציאה של הקב"ה ממצרים, כהדיוק¹³ "הוצאתך (חסר י') כתיב", "כאילו הוציא את עצמו", וכמ"ש בהושענות¹⁴: "והוצאתי אתכם", שהרי "עמו אנכי בצרה"¹⁵, כמארוז"ל¹⁶ "גלו למצרים שכינה עמהן", וכפי שאמר הקב"ה "אנכי ארד עמך מצרים"¹⁷, ולאח"ז "אנכי אעלך גם עלה"¹⁷, שגם הקב"ה יצא ממצרים —

יציאה מ"מצרים" כפשוטו, וגם מ"מצרים" בדקות — מיצרים וגבולים, שזוהי היציאה למעמד ומצב שלמעלה מכל הצמצומים¹⁸.

וכשהקב"ה עומד למעלה מכל הצמצומים, אזי אין שום הגבלות, ומתבטל ממנו ענין של נמנעות, "נמנע הנמנעות"¹⁹, ויכול לפעול ש"מ"אנכי" יומשך ל"הוי" ועד ל"אלקיך", ועד שיומשך למטה.

ולאחרי שבפעם הראשונה הי' הענין ד"הוצאתיך מארץ מצרים", שהקב"ה הוציא את עצמו מכל המיצרים וגבולים ומכל הצמצומים — אזי יש צורך בעבודת בני"י לחזור ולפעול ענין זה למעלה, שזוהי הכוונה במ"ש²⁰ "וידבר אלקים את כל הדברים האלה" בכדי שלאח"ז יהי' הענין ד"לאמר", שזוהי עבודת בני"י להיות "קורא ושונה כנגדו"²¹.

ג. המשך השיחה — הביאור בפירוש רש"י על הפסוק "אשר הוצאתיך מארץ מצרים", "כדאי היא ההוצאה שתהיו משעובדים לי. ד"א לפי שנגלה בים כגבור מלחמה, ונגלה כאן כזקן מלא רחמים, שנאמר²² ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר, זו היתה לפניו בשעת השעבוד, וכעצם השמים, משנגאלו, הואיל ואני משתנה במראות²³, אל תאמרו שתי רשויות

ורפוא לישראל* (ראה ישעי' יט, כב. זח"ב לו, א) — כי, החילוק שם הוא רק בנוגע לפעולות, ולא בנוגע להמקור** שממנו באים הפעולות, שהוא אחד (וכפי שרואה הבן חמש למקרא בעצמו, שכאשר מתנהג בטוב, מקבל שכר,

*) וכמו במכת חושך, שאז "חפשו ישראל וראו את כליהם, וכשיצאו והיו שואלין מהן .. אומר לו אני ראיתיו בביתך ובמקום פלוני הוא" (פרש"י בא יו"ד, כב), ועיי' היתה יכולה להיות "ביזת מצרים" באופן ד"וינצלו את מצרים" (בא יב, לו), והיינו, שמכת חושך למצרים גרמה לבני"י עשירות מופלגה.

** שלא ראוהו. ובפרט במצרים, שלהיותה מלאה גילולים (פרש"י וארא ט, כט. בא יב, א), לא הי' בה גילוי אלקות כלל, גם לא בארץ גושן, מקום מושב בני"י.

13) ירושלמי סוכה פ"ד ה"ג ובקרבן העדה.

14) פיוט "כוהשעת".

15) תהלים צא, טו.

16) מגילה כט, א.

17) ויגש מו, ד.

18) ראה תו"א פרשתנו עא, ג. ובכ"מ.

19) ראה שו"ת הרשב"א ח"א סתי"ח.

הובא ונת' בס' החקירה להצ"צ לד, ב ואילך. ובכ"מ.

20) פרשתנו כ, א.

21) תדבאר רפי"ח. יל"ש איכה רמז

תתלת. וראה תו"א פרשתנו סח, ג. ובכ"מ.

22) משפטים כד, יו"ד.

23) ואין להקשות ממש"נ לפני"ז "ושמתי

פדות בין עמי ובין עמך" (וארא ח, יט), ויתירה מזה, שהמכות היו באופן דנגוף למצרים

הן, אנכי הוא אשר²⁴ הוצאתיך ממצרים ועל הים²⁵. ד"א לפי שהיו שומעין קולות הרבה, שנאמר²⁶ את הקולות²⁷, קולות באין מד' רוחות ומן השמים ומן הארץ, אל תאמרו רשויות הרבה הן. ולמה אמר לשון יחיד, אלקיך, ליתן פתחון פה למשה ללמד סניגוריא במעשה העגל, וזהו שאמר²⁸ למה ה' יחרה אפך בעמך, לא להם צוית לא יהי' לכם אלהים אחרים, אלא לי לבדיי", — דלכאורה אינו מובן מ"ש "אשר הוצאתיך מארץ מצרים", דמאי קמ"ל?! הרי בניי ידעו כבר שמ"ת הוא התכלית של יצי"מ²⁹ (כדברי הקב"ה למשה³⁰ "בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה"³¹). ומפרש רש"י, שכאן ניתוסף ענין חדש: "כדאי היא ההוצאה שתהיו משועבדים לי" — לא סתם עבדות, אלא שעבוד ששולל לגמרי ענין של חירות, לא רק בעת העבודה, אלא עול תמידי, שגם בזמנים שאינו עובד את אדונו, אלא אוכל וישן כו', משועבדת כל מציאותו לאדונו³².

ורש"י אינו מסתפק בפירוש הפשוט, ומביא עוד ב' פירושים רחוקים מפשש"מ — כי, הלשון "אשר הוצאתיך מארץ מצרים" מורה על המשך למש"נ לפנ"ז, ולא הוספת דבר חדש³³; משא"כ לב' הפירושים שלאח"ז הפירוש הוא "אנכי הוא אשר הוצאתיך".

ענינים נתפרש רק דיבור משה לבניי, ומעצמו מובן שהקב"ה אמרם למשה (ראה גם לקו"ש חל"א ע' 215. וש"נ).

(31) שמות ג, יב.

(32) ובשביל זה "כדאי היא ההוצאה" — "אשר הצילו מיד מצרים", "עד עכשיו לא הי' עבד יכול לברוח ממצרים שהיתה הארץ מסוגרת" (פרשתנו יח, ט ובפרש"י). כך, שגם בשעה שאוכל ושותה ומטייל ועוסק במסחר כו', הרי זה באופן של שעבוד תמידי, שאינו יכול לברוח ממצרים. ובאופן כזה צ"ל היציאה ממצרים — "מדה כנגד מדה" — "שתהיו משועבדים לי".

(33) וגם: כיון ש"תהיו משועבדים לי" הו' ענין כללי שנתחדש במ"ת — הי' צריך להאמר בתחילת הענין, לפני "אנכי ה' אלקיך", או בסיומו, לאחרי כל עשה"ד, ולמה נאמר בין "אנכי ה' אלקיך" ו"מבית עבדים". ויתירה מזה: כללות ענין השעבוד — בהמשך והוספה לאזהרת הפורעניות ד"וידבר אלקים", "דיין להפרע" — שייך בעיקר לא לענינים של לא תעשה (שגם לולי השעבוד אסור לעשותם), אלא לענינים של עשה, ובעשה גופא — לא

וכאשר עושה דבר בלתי רצוי, מקבל עונש, וב' הפעולות הם מאב אחד); ורק בנדרו"ד שמדובר אודות מקור הפעולות — "אני משתנה במראות" — יש מקום לומר "שתי רשויות הן". (24) ולפי' זה (ושלאחריו), תיבת "אשר" היא — לא נתינת טעם (כפשטות משמעות פי' הא', ש"אשר הוצאתיך מארץ מצרים" היא נתינת טעם ל"אנכי ה' אלקיך", "שתהיו משועבדים לי"), אלא — סימן.

(25) ששם "בכבודו נגלה עליהם והיו מראין אותו באצבע" (פרש"י בשלח טו, ב).

(26) פרשתנו כ, טו.

(27) ולא כמ"ש לפנ"ז (שם יט, יט) "קול

השופר גר' יעננו בקול", לשון יחיד.

(28) תשא לב, יא.

(29) אלא שהורצרו להמתין עד שיהי'

מעמד ומצב ד"ויחן", "כאיש אחד בלב אחד", דלא כהחניות שלפנ"ז שהיו "בתרעומות ובמחלוקת" (פרש"י פרשתנו יט, ב).

(30) ואף שלא מצינו בכתוב שמשא אמר זאת לבניי — הרי בכמה ענינים בתורה נתפרשו רק דברי הקב"ה למשה, ומעצמו מובן שמשא אמרם לבניי, כשם שבכמה

וה"יינה של תורה", גודל החביבות של כל אחד מישראל, שכדי ליתן פתחון פה למשה ללמד סניגוריא על יהודי שחטא בעגל³⁴ (היפך הענין ד"אנכי ה' אלקיך"³⁵), כדאי אפילו לומר "אלקיך"³⁶ לשון יחיד, אף שע"ז יתוסף בנתינת מקום לטעות ש"רשויות הרבה הן". וההוראה מזה, בנוגע לקירוב כל אחד מישראל³⁷ ללא חשבונות —
הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס בלקו"ש חכ"ו ע' 124 ואילך.

* * *

ד. בנוגע ללימוד אגרת התשובה, שאוחזים בפרק יו"ד — יש להזכיר לכל לראש שמסתיימים עתה עשר שנים ללימוד התניא ברדיו³⁸ ע"י גלי האויר³⁹, ומתחילה שנת האחד עשר.
והענין בזה:

מספר עשר הוא מספר השלם, והיינו, שבמספר עשר מסתיים ענין המספר, ומתחילים לספור עשר בפעם הב' ואח"כ בפעם הג' וכו'. וכמבואר בארוכה באבן עזרא⁴⁰ הענין דמספר עשר בנוגע לשם הוי', ובכללות ה"ז מתאים למ"ש בפרדס בתחלתו⁴¹ שכל עניני העולם מתחלקים במספר עשר; ועד"ז למעלה — עשר ספירות, עשר ולא תשע, עשר ולא אחד עשר⁴². ולכן, גם באדם — שהוא המחבר ב' ענינים אלו — יש עשר

ענין זה מתחיל רק בדרגא שבה יש נתינת מקום למציאות הנבראים — "אלקיך", משא"כ ב"אנכי הוי'", שלא שייך ואין עדיין מציאות של נבראים.

(37) ועד שמלקטים כל ששים ריבוא בני", יחד עם ששים ריבוא אותיות התורה (כהר"ת "ישראל": יש ששים ריבוא אותיות לתורה (מג"ע אופן קפו)), ובקרוב ממש הולכים כולם — יחד עם הס"ת — לקבל פני משיח צדקנו, ו"שמחת עולם על ראשם" (ישעי' לה, יו"ד. נא, יא).

(38) ראה
(39) כ"ק אדמו"ר שליט"א הבהיר, שבאמת אין זה ענין של "אויר", אבל כיון שאין זה ענין גשמי וחומרי, אין ביטוי אחר מלבד "אויר".

(40) שמות ג, טו.

(41) ש"ב פ"א-ב.

(42) ספר יצירה פ"א מ"ד.

בנוגע ל"אנכי הוי' אלקיך", שזהו עיקר הכל, כך, שזהו ענין שנוגע בעיקר לשתי דברות ("זכור את יום השבת גו'" ו"כבד את אביך גו'"), שהם מיעוט, ובשביל זה לא הוצרכה התורה להוסיף ענין השעבוד.

(34) ולא עוד אלא שאינו רוצה לשוב בתשובה, וצריכים להכריחו כו'.

(35) שזהו ענין היותר נעלה — כפי שמביא הצ"צ (דרמ"צ מצות האמנת האלקות בתחלתו) שיש מוני המצוות שלא מונים זאת בין תרי"ג מצוות, כי, "אין מנין תרי"ג מצותיו אלא גזירותיו יתעלה שגור עלינו לעשות או מנענו שלא לעשות, אבל האמונה במציאותו יתעלה . . הוא העיקר והשורש שממנו נולדו המצות, לא ימנו בחשבונן. ונסמך שם מהמכילתא (פרשתנו כ, ג) כשם שקבלתם מלכותי קבלו גזירותי, עשו קבלת המלכות ענין בפ"ע והמצות הנגזרות מאתו יתע' בע"א כו'".

(36) כי הצורך להבהיר ("באווארענען")

כחות, וכן בעבודת האדם ישנה השלימות דמספר עשר — "עשרה הילולים", כדברי הגמרא⁴³ בביאור הטעם ש"אין פוחתין מעשרה מלכיות מעשרה זכרונות מעשרה שופרות", "כנגד עשרה הילולים .. עשרת הדברות .. עשרה מאמרות".

וזוהו גם מה שמספר עשר הו"ע של פרהסיא, כידוע⁴⁴ שה"פרהסיא" הכי גדולה היא במעמד עשרה, וכאשר ישנם יותר מעשרה, אזי ניתוסף רק בענין "ברוב עם הדרת מלך"⁴⁵ (אא"כ ישנם ששים ריבוא, שאז מברכים "חכם הרזים"⁴⁶, כמדובר פעם⁴⁷), אבל השלימות ד"פרהסיא" היא גם בעשרה.

ומזה מובן, שלאחרי עשר שנים צריכה להתחיל עבודה חדשה — ע"ד המדובר⁴⁸ בנוגע לשנת העשרים שצריכה להתחיל עבודה חדשה, באופן ד"לגולגלותם"⁴⁹, שהו"ע המקיף, ועד"ז בנוגע לעשר שנים, שאף שאין זה כמו בעשרים שנה, אבל אעפ"כ, לגבי המעמד ומצב שלפני"ז הרי זה נקרא ענין של מקיף, והיינו, שאינו יכול להיות נמשך בפנימיות מצד גודל העילוי שבו; וכפי שמבאר רבינו הזקן⁵⁰ שאין זה מקיף שאינו פועל חיות (שהרי זה פועל חיות חדש כו'), אלא שזהו למעלה ממה שיוכל להיות נמשך ולבוא בכלי באופן של התלבשות.

ואם הדברים אמורים בנוגע להשומעים, שצריכים לפעול בעצמם שענין זה יהי' אצלם באופן של עבודה חדשה — עאכו"כ שכן הוא בנוגע להלומד, שצריך להביא את הדברים אל השומע, ובשביל זה צריך להיות במעמד ומצב ד"טופח על מנת להטפוח"⁵¹, והיינו, שיהי' מלא וגדוש עד שיעלה על גדותיו, ויפעל פעולתו, הרי בודאי שלאחרי עשר שנים צ"ל אצלו עבודה חדשה, ועי"ז יפעל גם על כל השומעים.

*

ה. באגרת התשובה פ"י מדובר אודות הענין ד"תשובה עילאה ואתדבקות רוחא ברוחא" כפי שהוא מלמטה למעלה — "בתפלה ובפרט בק"ש וברכותי", כדי לומר ואהבת כו' בכל לבבך ובכל נפשך וכו' באמת לאמתו, וכן והיו הדברים האלה וכו' ודברת בם וכו' .. וכל זה ע"י ההתבוננות בגדולת א"ס ב"ה בהעמקת הדעת בשתים שלפני"; ובהמשך

43 (ר"ה לב, א.
 44 ראה גם תו"מ חמ"ט ע' 272. וש"נ.
 45 משלי יד, כח. וראה אנציק' תלמודית
 46 (כרך ד ע' קצה ואילך). וש"נ.
 47 ברכות נח, א ובפרש"י.
 48 חמ"ב ע' 211 הערה 188. חמ"ח ע' 134.
 49 תניא ספמ"ח.
 50 ל' חז"ל — ברכות כה, ריש ע"ב.
 51 ראה תו"מ חכ"ח ס"ע 189 ואילך. ועוד.

לזה מבאר מ"ש "אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש"⁵² ו"אין עומדין להתפלל כו' אלא מתוך שמחה"⁵³.
ואינו מובן:

המאמר "אין עומדין להתפלל אלא כו'" מובא בדרך כלל (במשנה ובגמרא ובפוסקים)⁵⁴ בנוגע לשמונה-עשרה, ולא בנוגע לקריאת שמע, כמובן גם מדיוק הלשון "אין עומדין להתפלל כו'", דקאי על שמו"ע דוקא, שצ"ל בעמידה, וללא הפסק⁵⁵, משא"כ ק"ש, שהיא בישיבה⁵⁶, ומפסיקין בה (בין פרק לפרק ואפילו באמצע הפרק) מפני הכבוד ומפני היראה כו'⁵⁷.

וכיון שרבינו הזקן מדבר כאן אודות ק"ש — למה מביא המאמר "אין עומדין להתפלל כו'", שקאי על שמו"ע?

[ומובן, שאע"פ שרבינו הזקן מבאר את הענין ע"פ חסידות, הרי בודאי לא יאמר ענין שאינו מכוון ("אויסגעהאלטן") ח"ו].

וביותר יוקשה בד"ה הקל קול יעקב שבהקדמת הסידור⁵⁸,

— ולהעיר מהידוע שדרוש זה קבע רבינו הזקן לכתחילה בתור "חתימה" לספר התניא (כפי שנרשם ב"כותרת"), ומזה מובן, שכל ההפלאות שנאמרו בנוגע לספר התניא, שזהו תורה שבכתב של תורה החסידות וכו' (כמבואר ברשימת בעל ההילולא⁵⁹), הרי זה גם בנוגע לדרוש זה. ומה שבפועל נקבע אח"כ בתור הקדמה לסידור, הרי בודאי לא היתה הכוונה בזה להוריד מקדושתו, אלא אדרבה: "מעלין בקודש"⁶⁰ —

שמבאר שם⁶¹, ש"קל" חסר וי"ו הוא קול תפלה, מלמטה למעלה, ו"קול" מלא וי"ו הוא קול תורה, מלמעלה למטה (ומבאר שכדי שיוכל להיות קול תפלה מלמטלמ"ע צ"ל תחילה ענין הצדקה, כמארז"ל⁶² "יהיב פרוטה לעני והדר מצלי", כמבואר גם באגה"ק⁶³),

ומבאר ענין התפלה מלמטלמ"ע (ע"ד המבואר באגה"ת כאן) בהדגשת הענין דק"ש — "לקשר נפשו האלקית .. לה' אחד בק"ש (ושאר התפלה הוא ביאור הק"ש כנודע) .. ברעותא דלבא שיהי' לבו

(52) ברכות רפ"ה (ל, ב).
 (53) שם לא, א.
 (54) ראה שו"ע אדה"ז אור"ח סצ"ג ס"ב-ג. הסידור.
 (59) אג"ק שלו ח"ד ע' רסא ואילך. וש"נ.
 (60) ברכות כח, א. וש"נ.
 (61) סידור עם דא"ח — שער התפלה יא,
 א ואילך. סידור תו"א — ד, א ואילך.
 (62) ב"ב יו"ד, א.
 (63) ס"ח.
 (55) ראה שם ר"ס קד. וש"נ.
 (56) ראה שם ר"ס סג. וש"נ.
 (57) ראה שם ר"ס סו. וש"נ.
 (58) כ"ק אדמור"ר שליט"א אמר, שזהו מהענינים שבתורת החסידות שלא נוהגים

חפץ באמת לדבקה בו .. וז"ש⁶⁴ ואהבת את ה' אלקיך, פי' שתאהוב ותחפוץ שה' יהי' אלקיך .. ולכשתחפוץ כן יהי' כך באמת כשיהיו הדברים האלה כו' ודברת בם וגו'; ומסיים בענין ד"אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש", ו"מתוך שמחה".

וגם כאן נשאלת אותה שאלה: מארז"ל "אין עומדין להתפלל אלא כו'" הוא בנוגע לשמו"ע, ולמה הובא בד"ה הנ"ל שבהקדמת הסידור, שמדבר אודות מעלת ק"ש⁶⁵?

וכפי שיתבאר לקמן.

* * *

ו. יום הש"ק זה, ש"פ יתרו, הוא גם שבת מברכים אדר ראשון (שיכול להיות בש"פ משפטים או בש"פ יתרו, ובשנה זו ה"ז בש"פ יתרו), וקביעותו בסוף חודש שבט (שיכולה להיות בכמה אופנים) היא — בכ"ד שבט.

מהו ענינו של כ"ד שבט?

הנה כדי לחסוך טירחא... ישנו ספר שנקרא "דבר יום ביומו", שנערך ע"י יהודי מחסידי פולין, שליקט מפסוקי תנ"ך ומאמרי רז"ל כל הענינים שאירעו בכל יום מימות השנה, ומביא שם נבואת זכרי' שנאמרה בכ"ד שבט. [ולהעיר, שלדאבוננו, לא לומדים נ"ך; מסתפקים במה שלמדו עד בר-מצוה, ואילו עכשיו לומדים תושבע"פ. — בשלמא בנוגע חומש, ישנו הענין ד"שנים מקרא ואחד תרגום", ובנוגע לתהלים, ישנו השיעור תהלים כפי שנחלק לימי החודש, וכן אמירת כל התהלים בשבת מברכים, וכמו"כ ישנם פרקי נ"ך שאומרים בהפטרות; אבל לימוד נ"ך — הרי הוא משאיר לבנו, נכדו או נינו, ואילו הוא בעצמו עבר כבר את הגיל של "בן חמש למקרא", ואפילו "בן עשר למשנה" ו"בן חמש עשרה לגמרא"⁶⁶, ושוב אינו צריך ללמוד נ"ך].

ובכן:

"ביום עשרים וארבעה לעשתי עשר חודש הוא חודש שבט .. הי' דבר ה' אל זכרי' גו'"⁶⁷, ומסופר שם, שראה מרכבת הסוסים (כפי שנתבאר ענינה בכ"מ — בתורה אור למגלת אסתר⁶⁸ ובשערי אורה⁶⁹),

67 זכרי' א, ז.

68 צו, ד ואילך. קטז, ד ואילך.

69 ד"ה יבאו לבוש מלכות פי"ז ואילך.

פנ"ט ואילך.

64 ואתחנן ו, ה.

65 כמובן לכל אלו שעכ"פ מכאן ולהבא

ילמדו את הקדמת הסידור...

66 אבות ספ"ה.

ומסיים⁷⁰: "ויען ה' את המלאך הדובר בי דברים טובים דברים נחומים", וכפי שמפרש רש"י, "לא ששמע הנביא מה ענה (ה)', אך ממה שאמר המלאך לו קרא לאמר .. אני יודע שדברים טובים ענהו" — כהמשך הכתוב⁷¹: "קרא לאמר כה אמר ה' צבאות קנאתי לירושלים ולציון קנאה גדולה", "וקצף גדול אני קוצף על הגוים השאננים", ומסיים: "לכן כה אמר ה' שבתי לירושלים ברחמים .. וקו ינטה על ירושלים", "עוד תפוצנה ערי מטוב ונחם ה' עוד את ציון ובחר עוד בירושלים".

וכיון שנבואה זו נתפרשה בתנ"ך (בדפוס, ועוד לפני כתיבתו של התנ"ך), הנה בכוא יום זה בכל שנה ושנה אזי "נזכרים ונעשים"⁷² עניני יום זה, כמבואר בכתבי האריז"ל⁷³ שכל הענינים חוזרים ונעשים עוד הפעם, כיון שהתורה היא נצחית⁷⁴, כפי שמבאר הרג"צובי⁷⁵.

(וסיים כ"ק אדמו"ר שליט"א:)

השייכות של הענין ליום זה — יראו מסתמא לאח"ז,

אבל בינתיים יודעים שהקב"ה אומר, שהוא מקנא קנאה ("ער נעמט זיך אָן") במיוחד לירושלים, ויהי' "שצף קצף" על כל הגוים שירצו לפגוע ("טשעפען זיך") בירושלים, כולל גם "על הגוים השאננים", אלו שיושבים בשקט ואומרים שאינם מתערבים... ומבטיח ש"קו ינטה על ירושלים" — למדוד חומותי⁷⁶, ותהי' ישועה לציון ולירושלים.

וזוהי ההקדמה לביאת משיח צדקנו, שאז יבנה הקב"ה בעצמו את ירושלים, בקרוב ממש.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א נתן יין ומשקה לג' אנשים מאה"ק, לחלק בין המסובים].

* * *

ז. הביאור באגה"ת — יוכן ע"פ המבואר בלקוטי תורה סוף פ' במדבר⁷⁷ (ועד"ז באוה"ת⁷⁸) בענין החילוק שבין ק"ש לתפלה.

ובהקדם הביאור באותיות הנגלה — שיש בתפלה ב' ענינים:

(א) בקשת צרכיו — בשמו"ע, ששם ישנם כל פרטי הבקשות כו',

(70) שם, יד ואילך.
 (71) פרש"י עה"פ.
 (72) לשון הכתוב — אסתר ט, כח.
 (73) רמ"ז בס' תיקון שובבים. הובא ונת' תביאו).
 (74) לב דוד (להחיד"א) פכ"ט.
 (75) ראה מפענח צפונות פ"ה סי"ב. וש"נ.
 (76) פרש"י עה"פ.
 (77) כ, א"ב (ד"ה וענין ממושבותיכם תביאו).
 (78) ע' קו ואילך.
 (79) תניא רפי"ז. ובכ"מ.

ולא בק"ש, ברכות ק"ש, פסוד"ז, ואפילו לא בהודו ומה טובו — לא מצד ענין ההפסק, אלא ע"ד שאסור לאכול קודם התפלה⁷⁹.

ב) הענין ד"ואשפוך את נפשי לפני ה'"⁸⁰, שזוה"ע אתדבקת רוחא ברוחא — בק"ש, שבה ישנו ענין המס"נ, באמירת "ה' אחד", ולאח"ז "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד", ואח"כ "ואהבת גו' בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך"⁸⁴, "בכל מדה ומדה שהוא מודד לך"⁸¹, שכל זה הו"ע של מס"נ ואתדבקת רוחא ברוחא.

[וב' ענינים אלו ישנם גם בקרבנות — שכנגדם נתתקנו תפלות⁸²:
(א) ענין הקרבנות כפשוטו, החל מ"דלי דלות" עד ל"קרבן עשיר"⁸³, (ב) ענין הקרבנות באופן שהאדם מקריב את עצמו⁸⁴, כתורת רבינו הזקן⁸⁵ על הפסוק⁸⁶ "אדם כי יקריב מכם קרבן", שהקרבן הוא "מכם ממש, שיקריב את נפש האדם שלמטה לה'", שזוהו הענין ד"ואשפוך את נפשי לפני ה'".
והנה, לגבי הענין דבקשת צרכיו — העיקר הוא שמו"ע, ואילו ק"ש היא רק הכנה לשמו"ע; אבל לגבי הענין דמס"נ — העיקר הוא ק"ש, ואילו "שאר התפלה הוא ביאור הק"ש".

ח. והענין בזה — כמבואר בלקו"ת (ואוה"ת) הנ"ל ששמו"ע היא באצילות, וק"ש היא בכריאה, ולכן, "הגם שביטול האצ"י גדול יותר לאין קץ, עכ"ז עיקר המשכת אור חדש . . ממשיכים דייקא ע"י ק"ש שהוא ביטול היש דבי"ע . . דמבריאה דוקא שהוא בחי' יש ודבר נפרד, כשנעשה ביטול היש, זהו דבר חידוש . . משא"כ מה שהאצילות בטל אינו דבר חידוש כו'".

ומביא "בשם המגיד נ"ע [ובמ"א איתא הלשון "האלקי הה"מ ז"ל"⁸⁷] המשל מלב מלכים אין חקר, כשרוצים להמשיכו שיפנה לבקשת ההדיוט, הוא ע"י שמביאים בנו הקטן שישתעשע בו, או שמביאים דבר חדוש כמו צפור המדברת, כי כלום חסר מבית המלך, ואין כל זהב וכסף חשוב לנגדו מאומה, רק איזה דבר חידוש".

[ולהעיר, שבדרך כלל מובא בחסידות המשל מ"צפור המדברת", ורק לעתים נדירות מובא גם המשל מ"בנו הקטן". ומובן טעם הדבר — כי המשל של בן קטן מורה ששייכים כבר למדריגה מסויימת, ובפרט

79) ראה שו"ע אדה"ז או"ח ספ"ט ס"ה. נזכר שענין זה קשור גם עם ענין וש"נ. בקשת צרכיו.

80) שמאול-א, א, טו.

81) ברכות רפ"ט. ספרי ופרש"י עה"פ.

82) ברכות כו, א.

83) נזכר גם רמב"ן ויקרא א, ט.

84) לקו"ת ויקרא ב, ג. ובכ"מ.

85) ויקרא א, ב.

86) ויקרא א, ב.

87) אוה"ת פרשתנו ע' תתסג.

כשמדובר אודות בן קטן שצועק אבא, כיון שהוא כבר בן שנתיים כו'; משא"כ המשל מצפור המדברת שייך לכל אחד מישראל, כולל גם פושעי ישראל שמלאים מצוות כרימון⁸⁸].

ומסיים, וזהו מ"ש⁸⁹ "ממושבותיכם תביאו גו'", "מבחי" ישיבה שהוא ב"ע משם דייקא הוא העלאת מ"נ .. שהוא עד"מ דבר חידוש שהיש בטל כו'".

ועוד ענין בזה — שהחילוק הוא גם בענין הביטול:

הביטול דאצילות הוא כמו הביטול של חכם קטן לגבי חכם גדול, שהביטול הוא בגלל שמכיר הפלאת מעלתו של החכם הגדול; ואילו הביטול דבריאה הוא כמו הביטול של איש פשוט לגבי חכם גדול⁹⁰.

ואע"פ שגם הביטול דאצילות הוא ביטול אמיתי, שהרי אין זה ענין של ידיעה ממש, כי אם הכרת ההפלאה כו', מ"מ, גם הכרת ההפלאה נחשבת לענין של ידיעה; ואילו תכלית הביטול היא כאשר אין ענין של ידיעה כלל, כמו הביטול ד"אופנים וחיות הקודש ברעש גדול", מצד העדר הידיעה כו'.

ובסגנון אחר קצת: הביטול דאצילות הוא עמוק יותר ("א טיפערער"), אבל הביטול דבריאה היא ביטול אמיתי יותר ("א אמת'ער").

ובכללות — הרי הם ב' הענינים שישנם בעבודה: (א) הפעולה באצילות, שעז"ני⁹¹ "כאילו עשאוני", שפועלים את כל הענינים שבאצילות — מלכות, ז"א, בינה וחכמה, כל אחד לפי ענינו, (ב) "ממושבותיכם תביאו גו'" — העבודה בעולם הבריאה, שזוהי עיקר העבודה, שלכן, הנה גם ההתבוננות בגדלות א"ס ב"ה השייכת אלינו היא (לא ההתבוננות דאצילות, שאינה שייכת אלינו, כי אם) ההתבוננות דעולם הבריאה (כמבואר בחלק ראשון דספר התניא⁹²), שמזה באה העבודה דק"ש באופן של "אתדבקות רוחא ברוחא".

וזהו גם החילוק בין ק"ש שבבריאה לתפלה שבאצילות, ולכן עיקר ענין המס"נ באופן של "אדבקות רוחא ברוחא" הוא בק"ש יותר מאשר בשמו"ע.

ט. ועפ"ז יש לבאר הטעם שמביא רבינו הזקן מאמרי רז"ל "אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש", ו"אין עומדין להתפלל כו' אלא

91 זח"ג קיג, א. וראה הגהות הרח"ו לזהר שם. לקו"ת שלה מה, ב. ובכ"מ. 92 פל"ט.

88 ראה ברכות נו, א. וש"נ.

89 אמור כג, יז.

90

מתוך שמחה", גם בנוגע לק"ש — כי, בנוגע לענין דתשובה עילאה באופן ד"אתדבקות רוחא ברוחא" המדובר כאן, העיקר הוא ק"ש. אלא שכיון שענין התשובה צריך להיות נמשך גם במעשים טובים, לכן נמשך לאחרי הענין דק"ש גם הענין דתפלה, להיות "רופא חולים" ו"מברך השנים", מתוך אריכות ימים ושנים טובות לכל אחד ואחת.

* * *

י. האמור לעיל (ס) אודות מ"ש באגה"ת פ"י שתפלה ענינה תשובה עילאה באופן ד"אתדבקות רוחא ברוחא", שפועלת לאח"ז בכל עניני תומ"צ — הרי זה ענינה של ישיבת תומכי תמימים, שנתייסדה ע"י רבותינו נשיאינו, כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע וכ"ק מו"ח אדמו"ר, ששם יהי לימוד התורה מתוך אהבת ה' ויראת ה', שזה נעשה ע"י עבודת התפלה, ועד שיומשך בלימוד המביא לידי מעשה, גמילות חסדים וכל המצוות. ובקשר לזה יש להזכיר אודות הענין שנקרא בלשון הגויים בשם "דינער" — אף שהי' צריך להיות ענין של התוועדות...

ומסתמא יכריזו עתה אודות הזמן והמקום של מאורע זה, ואשרי חלקם של כאו"א מהמשתתפים כו⁹³.

ויה"ר שיהי' בהצלחה רבה ברוחניות, ועאכו"כ הצלחה רבה בגשמיות, — לדאבוננו, המצב כיום הוא שנקל יותר שתהי' הצלחה בגשמיות מאשר הצלחה ברוחניות... —

שתבוא מ"לי הכסף ולי הזהב"⁹⁴, ותומשך במקום הראוי, ועד שמעמידים "צבאות ה'", ו"כל צבאות ה'"⁹⁵ יוצאים מהגלות "על צבאותם"⁹⁶, "כימי צאתך מארץ מצרים"⁹⁷, וכך יהי' גם בביאת משיח צדקנו, באופן ד"אראנו נפלאות"⁹⁷.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א נתן את המזונות עבור ה"מלוה מלכה".
טרם צאתו התחיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לנגן "ואני אבטח בך".]

94 חגי ב, ת. וראה קידושין פב, ב.
95 בא יב, מא.
96 שם, נא.
97 מיכה ז, טו.

93 ראה גם מכתב יום ד' לסדר ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש שנה זו (אג"ק חכ"ו ע' רצד ואילך) — למשתתפים בדינער לטובת מרכז הישיבות תורת"ל.

הוספה

ב"ה, ב' סיון תשי"ח

ברוקלין

הרבנית מרת ... תחי'

ברכה ושלום!

זה מזמן רב שמחכה הנני למכתב ממנה בהנוגע לענייני הכלל ואפי' גם בהנוגע לעניינים הפרטים, ואמרתי אשר סוף סוף, בקשר עם הקאָנווענשאָן השנתית של אגודת נשי ובנות חב"ד כאן, שתשתתף בה, תהי' ההזדמנות לדבר על דבר הנ"ל. ולתמהוני לא השתתפה באסיפה האמורה, ואפילו לא בהביולעטין שהופיע בקשר עם זה.

מתאים לתכונת נפש המקווה מאת כל אחד ואחת מבני ישראל ומודגשת במיוחד בהוראת המשנה, לדון את כל אחד לכף זכות, בטחוני שבטח ישן סיבות חשובות לאי השתתפותה בכל האמור, אבל הרי אפילו מצב של אונס הפוטר את האדם מכל אחריות, בכל זה – בלשון הירושלמי – כמאן דעביד לא אמרינן, ז.א. אשר לא לבד – בהנוגע לפועל – שלא נעשה הדבר, הרי מסגנון האמור מוכח, שאפילו בהנוגע להאיש, הרי לא עשה המקווה ממנו. וכיון שמנהיג לבירה זו העולם, דבר המקווה הרי הוא גם דבר הנדרש ממנו.

חוששני, שאי השתתפות האמורה, באה בסיבת אי התאמה או אי השלימות בקירוב הלבבות, של אלו שהן בחוג זה אשר ב... , אף שכמובן איני רוצה לחפש על דבר זה ולחטט, ומכמה טעמים, ומה שבאתי להעיר בזה, שבכל אופן, מי שלא יהי' הצודק במצב האמור (וברובא דרובא – כל אחד מהצדדים אשם בעניינים שבין אדם לחבירו, עכ"פ אשמה קצת), הרי ברור שאין הענין, ובנדון דידן, אגודת נשי ובנות חב"ד ב... , צריך להיות ניזק על ידי זה. והרי בודאי, אשר חסרון כח פעיל – ממעט בביסוס והתפתחות באגודה האמורה. ועאכ"כ באשר המיעוט במדה חשובה ובמשך זמן של שבועות וחדשים, ברור שנגדל היזק האמור פי כמה. והרי זה ענין הנוגע לרבים.

מובן, ובפרט על פי שיטת חב"ד, שאין כוונתי לאמירת מוסר למי שהוא, אלא – כיון שפשוט שמעונין הנני בביסוס והתפתחות כל ענין המביא תועלת

נדפסה בתשורה (ישיבת אור אלהן חב"ד – לאָס אַנדזשעלעס, וא"ו תשרי תשס"ז) ע' לו ואילך.

בהוראת המשנה, לדון את כל אחד לכף זכות: אבות פ"א מ"ו.
בלשון הירושלמי – כמאן דעביד לא אמרינן: ירושלמי קידושין פ"ג ה"ב. וש"נ.

לרבים, במכל שכן וקל וחומר מן המביא תועלת לפרט, באתי להדגיש ההיזק הנגרם על ידי מצב כהאמור, שבטחוני שבידה לתקנו במדה גדולה יותר מאשר בידי אחרות, ובודאי אשר שורותי הנ"ל, אף שמעטות בכמות, תספיקנה, לפשיטות הגרעון והחסרון וההיפך מהרצוי אשר בהיחסים והמצב.

ויהי רצון, אשר כיון שנמצאים אנו בימים בס' היו כל ישראל כאיש אחד בלב אחד, בסגנון מאמר חז"ל על הכתוב ויחן שם ישראל נגד ההר, הרי אתבשר בהקדם שנשתנה המצב מן הקצה אל הקצה, ועד לקיום הסגנון האמור כאיש אחד בלב אחד. וכמו בימים ההם — כן תהי' זה בזמן הזה הכנה הכי מתאימה לקבלת התורה בזמן מתן תורתנו הבה עלינו לטובה.

בברכת החג ולבשו"ט

מ. שניאורסאהן

ב

בי"ה, ט"ז שבט תש"כ
ברוקלין

הווי"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ באמונה כו'
מוה' משה שי' הכהן.

שלום וברכה!

עיי' הרה"ח אי"א נוי"נ רב פעלים מוה' צבי שי' שוסטרמן, קבלתי בקשת ברכה עבורו וזוגתו וגיסתו — שיחיו,
וכיון אשר זה עתה באנו מראש השנה לאילנות, וכמבואר בספרי מוסר עי"פ מ"ש כי האדם עץ השדה,
יהי רצון שיתחדש מזלם ויבשרו טוב בתוכן הבקשה.
מוסגי"פ העתק מכתבי כללי ליום ההילולא, שבטח יקראהו בשימת לב הראוי,

בברכה לבריאות ולבשו"ט בגו"ר

מ. שניאורסאהן

כאיש אחד בלב אחד, בסגנון מאמר חז"ל על הכתוב ויחן שם ישראל גו': יתרו יט, ב ובפרש"י. וראה מכילתא שם.

ב

מצילום האגרת.
מוה' משה שי' הכהן: שיעוויטש, שיקאגא. אגרות נוספות אליו — אג"ק חכ"ג אגרת ח'תשפג, ובהנסמן בהערות שם. ח"ל אגרת יא'תכו.
ע"פ מ"ש כי האדם עץ השדה: פ' שופטים כ, יט.
מכתבי כללי ליום ההילולא: אג"ק חי"ט אגרת ז'קפו.

לעילוי נשמת

האשה השלוחה

אם וסבתא לשלוחים ושלוחות רבים בכל קצוי תבל

דעתנית ובעלת לב

מרת **קעניא** בת הרה"ח ר' **שלום** ע"ה

דערען

נפטרה כ' שבט ה'תשע"ד

ת. נ. צ. ב. ה.

ולזכות

נכדתה השלוחה מרת **רבקה** בת **שפרה אביבה**

לרפואה שלימה וקרובה ושלא יישאר שום רושם כלל

נדפס על ידי משפחתה